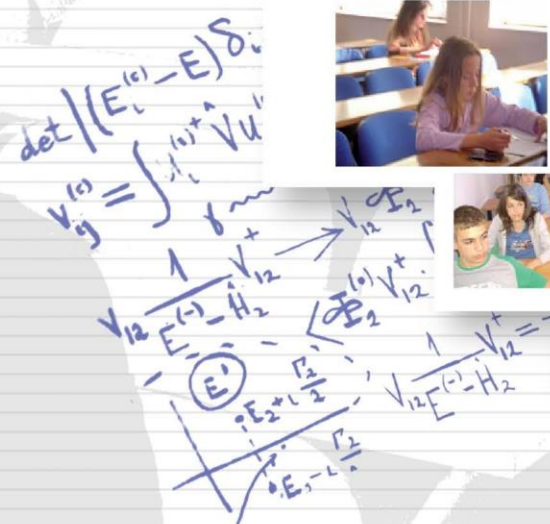

informatior GEOGRAFIJA

ZAŠTO SE TAKMIČITI?

Cilj takmičenja iz geografije je da stimuliše ljubav nadarenih učenika prema ovoj disciplini, da postiče radoznalost, da pruži mogućnosti da učenici pokažu svoje znanje i kreativnost, te da primijene stečena znanja i vještine u rješavanju problema savremenog doba.

Najbolji metod za sticanje širih znanja iz oblasti geografije, kao i za njihovu primjenu u praksi u sadašnjosti i budućnosti je putem zdrave konkurencije u okviru takmičenja.

Takmičenje je i dobar način za povezivanje sa stručnjacima iz oblasti geografije, u okruženju koje vas i vaše sposobnosti stavlja u prvi plan.

Takmičenje pruža bogato i stimulatивно životno iskustvo koje omogućava primjenu znanja i iskustva na specifičnim, konkretnim i praktičnim problemima i zadacima.

Takmičenjem se podstiču učenici na korišćenje šire literature.

Takmičenje je način za vrednovanje učeničkog rada i dodjelu priznanja - nagrade nadarenim učenicima.

Cilj takmičenja je i da se stimulišu nastavnici da obogaćuju pedagoški rad, jer oni stvaraju uslove za ispoljavanje kreativnih sposobnosti mladih ljudi, koje će im pomoći ne samo pri izboru buduće profesije već i da budu korisni članovi društva i nosioci njegovog razvoja.

ZASTO GEOGRAFIJA?

Geografija je nauka koja proučava prirodne i društvene pojave i procese u geoprostoru, kao i sve veze i odnose koji postoje među njima. Izučavajući geografiju stiču se sveobuhvatna znanja geografskih – društvenih i prirodnih pojava i procesa, u cilju boljeg razumijevanja budućih izazova, te racionalnijeg korišćenja geoprostora i resursa koji u njemu postoje.

Geografija je mnogo više od poznavanja činjenica i podataka.

Geografija je usko povezana sa drugim naukama. Fizička geografija je povezana sa astronomijom, geologijom, fizikom, biologijom, hemijom. Društvena geografija je povezana sa historijom, ekonomijom, arhitekturom, urbanizmom.

Geografija se odnosi na prostorne procese. Riječ je o granicama, centrima i periferijama, o turistima, teroristima i izbjeglicama, o trgovini hranom, odjećom, lijekovima i digitalnim podacima, o rastu populacije, El Njiju, cunamiju i zemljotresima.

Geografija ima praktičnu primjenu u svim područjima života ljudi.

Geografija nam pomaže da shvatimo i razumijemo ekonomska i politička kretanja u svijetu.

Bez geografije smo izgubljeni u vremenu i prostoru.

Takmičenje treba da doprinese promovisanju geografije kao nauke u našem društvu, njegovom razvoju i progresu. Cilj takmičenja je da se kroz zadatke i pitanja pokaže širok dijapazon problema sa kojima se susreće i koje rješava geografija kao nauka u svim svojim disciplinama.

Takmičenje iz geografije na jedan popularan, atraktivan i, prije svega, logičan način stimuliše kod učenika ljubav prema geografiji kao nauci, stimuliše razvoj logičkog i kreativnog mišljenja kroz samostalnu izradu problemskih zadataka.

OBLASTI GEOGRAFIJE KOJE POKRIVAJU TAKMIČENJE

1. **Fizička geografija:** Planeta Zemlja u Kosmosu; Kartografija; Građa zemlje i geološki razvoj zemljine kore; Litosfera; Pedosfera; Atmosfera; Hidrosfera; Prirodna sredina i čovjek.
2. **Geografija Crne Gore:** Crna Gora - položaj, veličina, granice, državno uređenje; Geološki sastav i strukturne karakteristike; Reljef Crne Gore; Klima Crne Gore; Vode Crne Gore; Karakteristike flore i tipovi zemljišta; Ekološka država; Stanovništvo i naselja; Privreda Crne Gore.
3. **Osnove geografije svijeta:** Prirodne i društvene karakteristike Evrope; Azije; Afrike; Sjeverne Amerike; Južne i Srednje Amerike; Australije, Okeanije i Polarnih oblasti; Svjetska privreda.

UPUTSTVO ZA TAKMIČENJE

DRŽAVNO TAKMIČENJE IZ GEOGRAFIJE SE ORGANIZUJE ZA UČENIKE SVA ČETRI RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA U JEDNOJ KATEGORIJI.

Test za Državno takmičenje iz geografije sastoji se iz dva dijela i to:

- Pisani test – u trajanju od 60 - 90 minuta, konkretno vrijeme biće određeno na samom testu
- Multimedijalni test – u trajanju od 20 do 60 minuta, konkretno vrijeme biće određeno na samom testu

U pisanom testu, u test knjižici takmičari odgovaraju na pitanja iz klasičnog testa. Rješenje zadatka može biti kratak odgovor, objašnjenje, ili analiza tabele, karte ili tumačenje tabelarnih podataka. Ne mora se odgovarati na pitanja po redoslijedu. Odgovori na pojedina pitanja nijesu vremenski ograničeni. Vremensko ograničenje postoji samo na izradu cjelokupnog testa.

Multimedijalni test se sastoji od 20 do 30 pitanja, svako pitanje se sastoji od karte i/ili slike, filma ili grafikona i kratkog pitanja. Pitanje je višestrukog izbora sa 4 opcije odgovora, od kojih je jedan tačan. Nakon prikazanog vizuelnog materijala učenici daju odgovore na listu za odgovore. Odgovori na svako

pitanje su vremenski ograničeni. Pitanja se rješavaju jedno za drugim i nema vraćanja na prethodno pitanje.

U testu je dato sljedeće upustvo za izradu testa i pravila ponašanja:

- svi takmičari počinju rad na testu u isto vrijeme i u istoj prostoriji,
- svaki takmičar sjedi sam u klupi,
- zabranjeno je lažno predstavljanje takmičara,
- zabranjeno je korišćenje mobilnih telefona tokom rada na testu,
- zabranjeno je pričati sa drugim takmičarima dok test traje,
- na klupi takmičar može da ima samo odštampan test sa pitanjima i list za odgovore, hemijsku olovku (jednu u rezervi),
- kontrolori na testu mogu takmičarima dozvoliti da na klupi drže flašu sa vodom i papirne maramice ako procijene da je to neophodno,
- test se popunjava isključivo hemijskom olovkom (plavo ili crno mastilo),
- prije početka testa test administrator je dužan da takmičarima saopšti pravila rada na testu i ponašanja u učionici.

NAPOMENA

Važno je napomenuti budućim takmičarima i njihovim mentorima da državno takmičenje za srednje škole, takođe, služi i da se odaberu najbolji kandidati koji će predstavljati Crnu Goru na Međunarodnoj geografskoj olimpijadi IGO (International geography Olimpiad). Napominjemo da cilj Državnog takmičenja iz geografije nije da odabere i nagradi samo učenike koji pamte najviše podataka i činjenica iz oblasti geografije, nego one učenike koji spretno, inteligentno, široko i fleksibilno koriste znanje koje su stekli iz geografije i drugih prirodnih nauka u rješavanju geografskih problema i zadataka. Poseban akcenat prilikom definisanja takmičarskih zadataka i tematike i oblasti želimo da usmjerimo ka pravcu približavanja znanja crnogorskih takmičara nivoima koji su potrebni za Međunarodna takmičenja i olimpijade iz oblasti geografije.

Prema propozicijama međunarodnih takmičenja iz geografije ekipa mora biti sastavljena od parnog broja takmičara.

LITERATURA

Velika enciklopedija geografije (2006) Zmaj, Novi Sad

Vujadinović S. i Šabić D. (2011) Regionalna geografija Južne Amerike, Srpsko geografsko društvo, Beograd

Vujadinović, S. (2007) Regionalna geografija Afrike, skripta, Geografski fakultet u Beogradu, Beograd

Davidović R. (1999) Regionalna geografija – Evropa, afrički Mediteran i turističke metropole, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad

Davidović R. (1999) Regionalna geografija – geografske regije evropskih država, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad

Doderović M. (2011) Srednja Amerika-prostor i stanovništvo, Nikšić

Doderović M. (2011) Antarktisk, Nikšić

Kicošev, S. i dr. (2012) Azija, regionalno geografske karakteristike, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad

Natek, K., Natek, M. (2005) Države sveta, Mladinska knjiga, Beograd

Radojičić B. (2015) Crna Gora geografski enciklopedijski leksikon, Filozofski fakultet Nikšić, Nikšić

Rakićević T. (1985) Opšta fizička geografija, Naučna knjiga, Beograd

Ristić K. (1993) Regionalna geografija I (Evrozija bitna prirodna obeležja), Beograd

Topić D. (2009) Sjeverna Amerika – regionalna geografija, Banja Luka

Čvoro J, Golubović P. (2000) Vanruska Azija, Univerzitet u Nišu, Niš

Šabić, D., Vujadinović, S. (2011) Regionalna geografija Australije, Geografski fakultet, Beograd

Sajtovi:

<http://geografijazasve.me/>

<http://www.geografija.hr/>

<http://ww1.geografija.net/>

<http://ww1.geografija.net/>

<http://www.geography.about.com/>

PROGRAM TAKMIČENJA

OSNOVNA ŠKOLA – oblasti geografije koje pokrivaju takmičenje

Takmičenje iz geografije organizuje se.

Takmiče se učenici devetih razreda osnovnih škola, ali se na takmičenje mogu prijaviti i nadareni učenici nižih razreda.

- Kosmos i Zemlja;
- Planeta Zemlja;
- Zemljina kretanja i posljedice tih kretanja;
- Predstavljanje Zemljine površine;
- Građa i sastav Zemlje i Zemljine kore, uticaj unutrašnjih i spoljašnjih sila na stvaranje i oblikovanje reljefa na Zemlji;
- Atmosfera;
- Vode na Zemlji;
- Biosfera;
- Stanovništvo i naselja na Zemlji;
- Prirodna i geografska sredina i ljudske djelatnosti;
- Regionalna geografija svijeta (prirodne i društvene karakteristike Evrope, Azije, Afrike, Sjeverne Amerike, Južne i Srednje Amerike, Australije, Okeanije i Polarnih oblasti), svjetska privreda;
- Položaj, veličina, granice i državno uređenje Crne Gore;
- Reljef Crne Gore (jadranska oblast i površ dubokog krša, udolina Srednje Crne Gore, visoke planine i površi Sjeverne Crne Gore);
- Klima Crne Gore (klimatski činioci, sredozemna i izmijenjeno sredozemna klima, umjereno-kontinentalna i planinska klima);
- Vode (Jadransko more, podzemne vode, rijeke, jezera Crne Gore);
- Tlo, biljni i životinjski svijet Crne Gore, zaštita prirode i nacionalni parkovi u Crnoj Gori.
- Društvene karakteristike Crne Gore (stanovništvo Crne Gore, broj, razmještaj i prirodno kretanje stanovništva, strukture stanovništva, migracije i glavni demografski problemi Crne Gore, seoska naselja, gradska naselja), privreda Crne Gore (poljoprivreda i šumarstvo, industrija, rudarstvo, saobraćaj, uslužne djelatnosti);

- Geografske regije Crne Gore (Crnogorsko primorje, Srednja Crna Gora, Sjeverna Crna Gora).

UPUTSTVO ZA TAKMIČENJE

Test za osnovne škole je u formi klasičnog pisanog testa.

Predviđeno je 90 minuta za izradu testa za osnove škole.

U pisanom testu, u test knjižici takmičari odgovaraju na pitanja iz klasičnog testa. Rješenje zadatka može biti kratak odgovor, objašnjenje, ili analiza tabele, karte ili tumačenje tabelarnih podataka. Ne mora se odgovarati na pitanja po redoslijedu. Odgovori na pojedina pitanja nijesu vremenski ograničeni. Vremensko ograničenje postoji samo na izradu cjelokupnog testa.

U testu je dato sljedeće uputstvo za izradu testa i pravila ponašanja:

- svi takmičari počinju rad na testu u isto vrijeme i u istoj prostoriji,
- svaki takmičar sjedi sam u klupi,
- zabranjeno je lažno predstavljanje takmičara,
- zabranjeno je korišćenje mobilnih telefona tokom rada na testu,
- zabranjeno je pričati sa drugim takmičarima dok test traje,
- na klupi takmičar može da ima samo odštampan test sa pitanjima i list za odgovore, hemijsku olovku (jednu u rezervi),
- kontrolori na testu mogu takmičarima dozvoliti da na klupi drže flašu sa vodom i papirne maramice ako procijene da je to neophodno,
- test se popunjava isključivo hemijskom olovkom (plavo ili crno mastilo),
- prije početka testa test administrator je dužan da takmičarima saopšti pravila rada na testu i ponašanja u učionici.

Osnovna literatura

Tadić M., Keković V., „Geografija za VII razred osnovne škole”, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2022. god.

Nikolić G., Grgurević O., „Geografija za VIII razred osnovne škole”, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2020. god

Tadić M., Nikolić., Grgurović O., „Geografija za IX razred osnovne škole”, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2019. god.

Đurović P., Nikolić G., Petrović A., Golubović M., „Geografija za I razred gimnazije”, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2007. god.

Đurović P., Grgurević O., Đurović M., Petrović A., „Geografija za II razred gimnazije”, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2007. god.

Kasalica S., Doderović M., Ivanović Z., Maras N., Turistička geografija Crne Gore, udzbenik za III ili IV razred gimnazije, Zavod za udzbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2013. god.

Dodatna literatura

Bakić, R., Mijanović, D.(2008): Stanovništvo Crne Gore u drugoj polovini XX vijeka, Geografski institut Filozofskog fakulteta, Nikšić.

Bakić, R.: Geografija Crne Gore, faktori preraspmještaja stanovništva, knjiga I, (1991) Univerzitetska riječ, Nikšić.

Bakić R., (2006): Opšta demogeografija, Geografski institut Filozofskog fakulteta Nikšić;

Bakić R., Doderović M., Mijanović D., (2009): Naselja u prostoru, Geografski institut Filozofskog fakulteta Nikšić;

Bakić, R.: Oglеди iz demografije, (2010) Geografski institut Filozofskog fakulteta, Nikšić.

Velika enciklopedija geografije (2006) Zmaj, Novi Sad

Ilustrovana enciklopedija Zemlja, 1982, „Vuk Karadžić“, Beograd, 1982.

Vujadinović S. i Šabić D. (2011) Regionalna geografija Južne Amerike, Srpsko geografsko društvo, Beograd

Vujadinović, S. (2007) Regionalna geografija Afrike, skripta, Geografski fakultet u Beogradu, Beograd

- Davidović R. (1999) Regionalna geografija – Evropa, afrički Mediteran i turističke metropole, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad
- Davidović R. (1999) Regionalna geografija – geografske regije evropskih država, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad
- Doderović M. (2011) Srednja Amerika-prostor i stanovništvo, Nikšić
- Doderović M. (2011) Antarktik, Nikšić
- Kicošev, S. i dr. (2012) Azija, regionalno geografske karakteristike, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad
- Natek, K., Natek, M. (2005) Države sveta, Mladinska knjiga, Beograd
- Radojičić B. (2015) Crna Gora geografski enciklopedijski leksikon, Filozofski fakultet Nikšić, Nikšić
- Radojičić B. (2002): Geografija Crne Gore – Društvena osnova – DANU, Podgorica.
- Radojičić B. (2008): Geografija Crne Gore – Prirodna osnova – DANU, Podgorica.
- Radojičić B. (2008): Geografija Crne Gore – regije, DANU, Podgorica.
- Radojičić B. (2005): Vode Crne Gore, Institut za geografiju Filozofskog fakulteta, Nikšić.
- Rakićević T. (1985) Opšta fizička geografija, Naučna knjiga, Beograd
- Ristić K. (1993) Regionalna geografija I (Evrozija bitna prirodna obeležja), Beograd
- Topić D. (2009) Sjeverna Amerika – regionalna geografija, Banja Luka
- Čvoro J, Golubović P. (2000) Vanruska Azija, Univerzitet u Nišu, Niš
- Šabić, D., Vujadinović, S. (2011) Regionalna geografija Australije, Geografski fakultet, Beograd

Sajtovi:

<https://www.digitalnaskola.edu.me/> <https://www.monstat.org/cg/> <http://geografijazasve.me/> <http://www.geografija.hr/> <http://ww1.geografija.net/> <http://ww1.geografija.net/> <http://www.geography.about.com/> <http://www.agi.org.uk/> <http://www.cybergeography.org/atlas/geographic.html> <https://geographic.org/> https://immigration-usa.com/wfb/abc_world_fact_book.html <http://www.loc.gov/rr/geogmap/> <https://geog.ucsb.edu/> <https://www.worldometers.info>

Dodatna literatura za međunarodna takmičenja

Geography An Integrated Approach, David Waugh

Leksikon Geografija (Oxford, Duden)

Oxford dictionary of geography, Susan Mayhew

Informator je izrađen u saradnji sa stručnom saradnicom mr Milevom Brajušković Popović,

Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet Nikšić

Dragoje Đokić, savjetnik za društvenu grupu predmeta, Ispitni centar

$$\det |(E^{(1)} - E) \delta_{ij} + V_{ij}| = 0, \quad \psi^{(1)} = \begin{pmatrix} \alpha_1 \\ \alpha_2 \\ \dots \\ \alpha_n \end{pmatrix}$$

$$V_{ij} = \int \psi^{(0)+} V \psi^{(0)} d\tau(A) \quad \sum_i |\alpha_i|^2 = 1$$

$$V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - H_2} \psi^{(0)} \rightarrow V_{12} \frac{1}{2H(E^{(1)} - E_2) + \frac{1}{2}V_2}$$

$$V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - H_2} \psi^{(0)} \rightarrow V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - E_2} \psi^{(0)}$$

$$V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - H_2} \psi^{(0)} \rightarrow V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - E_2} \psi^{(0)}$$

$$V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - H_2} \psi^{(0)} \rightarrow V_{12} \frac{1}{E^{(1)} - E_2} \psi^{(0)}$$

